PA

George Irons
(4 March 1906 - 16 April 1980)

Dutch translation by Eva Gerlach

FAREWELL

pa was six days gone
in a coffin of pale wood
clad in a white shroud
with pale blue ribbons

the hands bleached and drawn
but the form of them still beautiful
the line retained
the nail of each thumb fan-shaped
with a wondrous half-moon

the eagle nose
with its network of veins
now translucent
the moustache – stubble
cheeks pumice-stoned
with a trace of fluff
the mouth without its teeth
nestled in caved-in cheeks
above a reddish forehead
the hair almost tousled
with two red patches at the eye and mouth
from the final falls

a calm face
much too old
unknowable
unmade

AFSCHEID

pa was zes dagen ver
in een blankhouten kist
zijn doodskleed wit
bleekblauwe linten

handen stijf en ontkleurd
maar nog steeds mooi van lijn
hun scherpte intact
de duimnagels tweemaal een waaier
aan een wondermooi maantje

de arendsneus
met zijn adervlechtwerk
doorschijnend nu
de snor: stoppels
wangen gepuimd
met daarover wat dons
de mond zonder tanden
tussen holle wangen gebed
erboven een roodachtig voorhoofd
haar haast in de war
twee plekken rood, bij oog en bij mond
van het vallen tegen het eind

een rustig gezicht
veel te oud
niet te kennen
herroepen

INHERITANCE

pa had hands that
never grew old
they just matured –
beautifully boned
large hands
the right an octave and two
the left an octave and three
from playing the viola

the octave and two
gripped mine
for the last time
at norwich station
the thick gold band
of wedding ring
caught my palm

his hands
i did not inherit
his ring
my son did

instead i inherited his laugh
but only after he was gone
maybe i had stowed it away
unknown to myself
for the lean years

it erupts in mid-joke
as it always did
not a snort, not a whinny
but a brief guffaw

hello pa

ERFGOED

pa had handen
die werden nooit oud
ze rijpten gewoon –
mooie botten
in heel grote handen
rechts een octaaf plus twee
links een octaaf plus drie
kwam door de altviool

octaaf plus twee pakte
de mijne
voor het laatst
op station norwich
gouden band trouwring
stak dik
in mijn palm

zijn handen
heb ik nooit gekregen
zijn ring
kreeg mijn zoon

wat ik kreeg was zijn lach
maar toen was hij al weg
ik moet hem opzijgelegd hebben
zonder dat ik het wist
voor de magere jaren

hij ontploft halverwege
een grap, net als toen
geen gesnuif geen gehinnik
brult even

dag pa

RUBELLA

pa lost the hearing
of his left ear
to rubella
his first enemy

he nestled his deaf ear
against the belly
of the violin
and played to his sound ear
and the world outside:
your move rubella

german measles
he told me
i hate the germans
his second enemy

his younger brother
fought in africa and asia
and died of pleurisy
five years after the war
but the germans were to blame

his younger son turned a deaf ear
and studied german
and came to love
the soundness of its syntax
the castles of its clauses –
a deserter in the ranks

this son's son
has a daughter
with a german mother:
check-mate rubella
check-mate

RODEHOND

pa verloor het gehoor
in zijn linker oor
door de rodehond
zijn eerste vijand

vleide zijn dichte oor
tegen de buik
van de viool,
speelde voor
zijn open oor en de wereld
daarbuiten: jouw zet rodehond

duitse mazelen
zei hij
'wat haat ik de duitsers'
zijn tweede vijand

zijn jongere broer
vocht in afrika en azië
stierf aan pleuritis
vijf jaar na de oorlog
alles de schuld van de duitsers

zijn jongste zoon, oostindisch doof
ging duits studeren
en raakte verliefd op
die kloeke syntaxis
die rotsvaste vormen –
deserteur in eigen gelederen

de zoon van die zoon
zijn dochter haar moeder
is duits:
schaakmat rodehond
schaakmat

TIME FOR MUSIC

‘something to show you’ said pa
opening a flattish cardboard box
extracting a silver letter m
with curved feet roughly five by two

pulling the right leg forward
he formed a tripod
the third leg topped by
a scooped ellipse

‘ah’ said pa
lifting a long letter l from the box
with a c underneath
a c with a howler monkey’s tail
an l with gradations
and tapering weight
with two metal pins
like fangs
sticking out from its base

‘from beethoven’s time –
beauty, isn’t she?’

she was, pa, she was –
a silent metronome! –
and perfect for you
pa the cautious
who’d ticktock his notes
looking for music held within them
instead of between them,
for time’s displacement
its dislocation
where laws can be broken
and freedom gained

pa kept his beauty highly polished
the gentle sway of the monkey’s tail
left in its wake a trail of star-dust
mesmerised
pa played out of time

TIJD VOOR MUZIEK

‘moet je kijken’ zei pa
deed een platte doos open
tilde er een zilveren m uit
met kromme pootjes ruwweg twaalf bij vijf

trok het rechter naar voren
zo kreeg hij een drievoet
op het derde been stond
een holle ellips

‘ha’, zei pa
nam een lange l uit de doos
met een c onderaan
een c met een brulapenstaart
een l die taps toeliep
met streepjes erop
en twee stalen pinnen
slagtanden
scherp aan de voet

‘uit beethovens tijd –
juweel, wat?’

exact, pa, exact
een stille metronoom!
en juist iets voor jou
pa de voorzichtige
pa die zijn noten tiktakte
zocht naar de muziek erbinnen
inplaats van ertussen
naar de verschuiving
ontwrichting van tijd
waar je wetten breekt
vrijheid wint

pa hield zijn juweel hoogglanzend
het kalme zwaaien van de apenstaart
liet een spoor van sterrenstof achter
gebiologeerd speelde pa
uit de maat, buiten de tijd

NON INTERLUDENS

pa got married when thirty-two
when ma was thirty-eight
during courtship
she had to be home by ten

‘when she wed
she knew nothing at all
about marriage’
her younger sister remarked
(unmarried at ninety-nine)

when pa heard of my plans
to share a tent
with my girl-friend
on a trip to scotland
i was called into the front room
i was then twenty-five
and pa sixty-two

in our conversation
pa suddenly blurted out
‘of course, i’ve never seen
your mother naked’
two surprises in one

was i another example
of immaculate conception
how did i come into being –
‘were you fumbling around in the dark?’

‘that’s enough from you, my boy’
which marked the end
of the conversation
but not the speculation

NON INTERLUDENS

pa trouwde toen hij tweeëndertig
ma achtendertig was
toen hij haar vrijde
moest ze om tien uur thuis zijn

‘toen ze trouwde
wist ze helemaal niets
van het huwelijk’
memoreerde haar jongere zuster
(met negenennegentig nog steeds ongetrouwd)

toen hij lucht kreeg van mijn plan
om die zomer met mijn vriendin
en één tent naar Schotland te gaan
riep hij me de voorkamer in
ik was vijfentwintig dat jaar
pa tweeënzestig

middenin ons gesprek
gooide pa er plotseling uit
‘natuurlijk heb ik je moeder
nooit naakt gezien’
dubbele openbaring

was ik een nieuw geval van
onbevlekte ontvangenis?
hoe was ik ontstaan
‘een toevalstreffer in het donker?’

‘zo kan het wel weer jongeman!’
eind van de conversatie
waarna mij niets restte dan
speculatie

THE ART OF PAINTING

pa donned dungarees
and a blue beret
painting was a serious business

brushes still supple from turps
were taken from their jar and wiped
all implements ranged and inspected
with brigadier mien and drooping pipe

the assault on the window ledge
outside the dining room
could now begin
after the first cup of tea

sanding and undercoating
took the whole morning
pa was meticulous

the topcoating
took the whole afternoon
pa was a professional
bluffer

coils of smoke
the only outward sign
of inner convolutions of thought
the ledge the perfect pretext

pa still guides my hand

SCHILDERKUNST

pa trok een overall aan
zette een blauwe baret op
schilderen deed je niet zomaar

kwasten nog zacht van de peut
uit hun pot gehaald, drooggeveegd,
materialen gerangschikt, gekeurd
met bevelhebbersblik en afhangende pijp

de aanval op het raamkozijn
buiten de eetkamer kon
nu worden ingezet
na de eerste kop thee

met schuren en gronden
ging de ochtend voorbij
pa was een pietje precies

het aflakken nam
tot het eind van de middag
pa was een bekwaam
simulant

kringels rook als uitsluitende
manifestatie
van zijn gedachtenkronkels
de raamlijst de uitvlucht bij uitstek

pa leidt nog steeds mijn hand

THE ART OF SWIMMING

pa never learned to swim
once a year
he stood in grey woollen trunks
off the shore
with swan-wing shoulders
his unaccustomed flesh
blinking at the light

i'm unable to swim
pa confessed
but able to believe
i can
it's a knack i have

lucky pa
swimming in eternity

ZWEMKUNST

pa heeft nooit leren zwemmen
eenmaal per jaar
stond hij in zijn grijswollen zwembroek
eindweegs in het water
zwanenvleugels zijn schouders
onwennig vlees
knipperend tegen het licht

ik kan niet zwemmen
bekende pa
maar ik kan geloven
dat ik het kan
daar heb ik aanleg voor

pa geluksvogel
zwemmend in eeuwigheid

MUSIC-MAKING

at just sixteen
i had not encountered
the intriguing concept
of a song without words
but pa's viola certainly sang
in the duet transcription

'rich double stoppings'
pa muttered happily
grunting as he ground his bow
across the strings
swaying like his
silent metronome

while i was playing
the corner of my eye
caught pa's gyrations
in the blüthner's mahogany gloss
as together
we turned a
song without words
into
sound without sense

MUZIEK MAKEN

nauwelijks zestien
was ik nooit eerder gestuit
op de intrigerende notie
van een lied zonder woorden
maar pa's altviool zong zonder meer
in de versie voor twee instrumenten

'fantastische dubbelgrepen'
mompelde pa tevreden
gromde terwijl hij zijn strijkstok
over de snaren liet knarsen
slingerde als zijn
zwijgende metronoom

al spelend zag ik
uit mijn ooghoek
pa's zwenkingen
in het politoer van de blüthner

terwijl we samen
van een lied zonder woorden
klank zonder betekenis
maakten

THE HENRY MOORE

the seated fluid bronze statue
with concave upper body
curling sideways from its base
to broad armless shoulders
topped by a small molten head
with shallow incisions only
marking its facial features
stared out across the lawn

pa stood at a wary distance
pipe-first
he eyed
this already verdigrised
and shat-on masterpiece
craning his neck at a similar angle
to face the pin-head opposite
the folds in his neck
now matching those of his jacket

‘thank goodness it’s not got
a hole for a stomach’
pa said
‘better than twelve-tone music, pa’
i replied
‘more like max reger’

no answer from pa but
his bird-head cocked
he listened as he looked

DE HENRY MOORE

het zittende beeld vloeibaar brons
met een hol bovenlijf
dat van de basis opzij boog
naar brede armloze schouders
waarop een gesmolten hoofdje
inkepingen hier en daar
bij wijze van ogen neus mond
over het grasveld staarde

pa bleef op veilige afstand
inspecteerde
vanachter zijn pijp
dit nu al groen uitgeslagen
en volgekakt meesterwerk
hals vooruit onder net zo’n hoek keek hij
de speldenknop tegenover zich recht in de ogen
de plooien in zijn nekvel
kwamen terug in die van zijn jasje

‘Goddank zit er geen gat
op de plaats van zijn maag’
zei pa
‘toch beter dan twaalftoonsmuziek pa’
antwoordde ik
‘meer een max reger’

geen antwoord van pa maar
vogelhoofd scheef
luisterde hij onder het kijken

GOOD WORKS

1.

M.B.E.

on the mantlepiece
the photo of pa and ma
in front of buckingham palace
pa in full morning dress
stretching skywards
on giraffe-like neck
ma in a fur-collared sensible coat
with huge round buttons
clutching her handbag
the feathers of her head-hugging hat
the only concession to frivolity
ma proud
but wanting the fuss to be over
pa radiant,
with no need of shining armour

they stand upright, apart
but pa's hand has been at work –
what catches the light
outside the palace railings
are two pairs of
brilliantly burnished shoes

GOEDE WERKEN

1.

LINTJE

Op de schoorsteenmantel
de foto van pa en ma
recht voor buckingham palace
pa in volledig jacquet
reikt via giraffenhals
richting hemel
ma in praktische jas met bontkraag
en reusachtige ronde knopen
heeft haar tas in een stevige greep
veren op de hoed die haar hoofd vast omsluit=
haar enige concessie aan iets als wuftheid
ma trots
maar was al het gedoe maar voorbij
pa stralend
geen wapenrusting meer nodig

ze staan rechtop, los van elkaar
maar het werk van pa's hand spreekt voor zich
al het licht buiten de spijlen
van het paleishek
valt op twee paar
fonkelend gepoetste schoenen

2.

THE GLORY-HOLE

in the space beneath the stairs
was a wedge-shaped closet
in total darkness:
the glory-hole.
'glory's found in strange places'
said pa
'scottish dialect,
glaury means muddy, pa'
i replied

the glory-hole was ma's domain
but on a shelf on the right-hand wall
was a tin receptacle, olive-green,
for shoe-cloths and brushes
at each end pockets
for round tins of polish -
pa's alone

before shining
his shoes to perfection
pa would buff ma's –
a labour of love

after his death
i found in a drawer
some notes for a sermon.
in pa's strong copperplate hand
twice underlined:
'Let your light so shine before men,
that they may see your good works,
and glorify your Father
which is in heaven'

pa began with the shoes

2

HET GLORIEHOL

in de ruimte onder de trap
stak een wigvormig berghok
pikdonker:
het gloriehol.
'glorie zit in een klein hoekje'
zei pa
'schots dialect,
glaury: modderig, pa'
antwoordde ik

het gloriehol was ma's domein
maar op een plank rechts aan de wand
stond een blikken bak, olijfgroen,
voor lappen en borstels
aan weerszijden vakjes
voor tinnetjes schoensmeer –
van pa!

eer hij zijn eigen schoenen
tot spiegelglans bracht
polijstte pa die van ma -
werk van liefde

na zijn dood
vond ik in een la
het klad voor een preek.
in pa's stevige rondschrift
tweemaal onderstreept:
'laat uw licht alzoo schijnen voor de menschen
dat zij uwe goede werken mogen zien
en uwen Vader, die in de hemelen is,
verheerlijken'

pa begon met de schoenen

LIGNUM VITAE

when pa retired he took up bowls
‘nothing between me and infinity now’
pa said
‘why bowls?’ i asked

was it the close-cropped symmetry of the green
the flannels, blazer and peaked soft cap?
or the asymmetry of the balls
that described huge curves
as they trundled towards the jack?

‘they’re woods, not balls’
pa told me
lovingly lifting them
from their canvas bag
‘feel the weight of those –
made of ironwood,
lignum vitae,
the tree of life’

pa lost most of his matches
to lesser opponents
who used ‘woods’ of man-made compounds
reliable
easy to use
without maintenance
without soul

pa polished his wayward warriors
his capricious soul-mates
playing till infinity
with his woods of life

LIGNUM VITAE

pa ging bowls spelen na zijn pensioen
‘nu staat er niets meer tussen mij en de eeuwigheid’
‘waarom bowls?” vroeg ik

was het de kortgeschoren symmetrie van de *green*
de witte pantalon, blazer, het petje met klep
of de asymmetrie van de ballen
die in reusachtige bogen
voortrolden naar de *jack*?

‘*woods* moet je zeggen, niet ballen’
liet pa weten
terwijl hij ze teder
uit hun canvas tas tilde
‘voel eens hoe zwaar –
puur ijzerhout,
lignum vitae,
de levensboom

pa verloor bijna elke wedstrijd
aan mindere tegenstanders
die *woods* van kunststof gebruikten
betrouwbaar
goed te hanteren
onderhoudsvrij
geen ziel

pa polijstte zijn bokkige krijgers
grillige zielsverwanten
rolde zijn ligna vitae
tot in eeuwigheid

IN PERPETUITY

1. THE FLIGHT PATH

Gules an Eagle displayed Or beaked and membered Azure
in each claw a Sword erect proper pommel and hilt Or
on a Chief Ermine two pierced Cinquefoils Gules

in later life
pa's consuming interests
were genealogy and heraldry
'i intend to put this family
on the map'
said pa
'in perpetuity'

'the name is scottish' pa remarked
'originating from dundee'
'look at your nose, pa' i replied
'we're scandinavians –
iron is their word for eagle'

pa was as good as his word
his coat of arms not lightly won
was fought for with persistence

'we need a motto' added pa
semper pugnare paratus i replied
'always prepared to fight'

TOT IN ONEINDIGHEID

1. DE VLIEGROUTE

in keel een uitgespreide arend van goud, azuur gesnaveld en getongd,
houdend in elke klauw een opgestoken zwaard van zijn natuurlijke kleur
met knop en gevest van goud in het schildhoofd op hermelijn twee
doorboorde vijfbladen van keel

op latere leeftijd
gaf pa zich met hartstocht over
aan stambomen en heraldiek
'ik ben van plan deze familie
op de kaart te zetten'
zei pa
'tot in oneindigheid'

'de naam is schots,' deelde pa mee
'oorspronkelijk uit dundee'
'kijk naar je neus pa' zei ik
'wij zijn scandinaviërs
iron is hun woord voor arend'

pa was een man van zijn woord
wat hij in zijn schild voerde
werd met volharding veroverd

'nu nog een devies' vond pa
semper pugnare paratus antwoordde ik
immer strijdvaardig

2. THE SCOTTISH CONNECTION

Crest: On a wreath of the colours
in front of two Thistle Leaves in saltire proper
a Cross Moline Azure fimbriated Or

the iron bearing
in the middle of a mill-stone
bears it up and guides its motion:
a mill-iron, or cross moline

‘good thing the thistle’s
their national emblem
since you’re so prickly, pa’
i said
semper pugnare paratus

‘one day you’ll be glad of this’

said pa
my cross-moline
my eagle

2. DE SCHOTSE CONNECTIE

helmteken: op een krans van de hoofdkleuren een
ankerkruis van azuur, met goud omvat en geplaatst voor
twee distelbladen van de natuurlijke kleur in schuinkruis

de ijzeren loopspil
in het hart van een molensteen
draagt die en stuurt zijn gang:
een molenijzer dan wel ankerkruis

‘mooi dat de distel
hun nationale symbool is
want prikkelbaar ben je, pa’
zei ik
semper pugnare paratus

‘eens ben je me dankbaar’
zei pa
mijn arend
mijn ankerkruis

THE HYMN BOOK

pa's hymn book lay
on the blüthner piano
i would pull it down and set it up
every sunday evening
when only sacred music was allowed

its binding a greyish-blue
wafer-thin india paper
edges of gold leaf
its notation mostly in minims
that slowed down your hands in respect

the book was ahead of its time
a hyperlink paradise
cross-referenced with numbers
first lines
alternative tunes
with single or double ticks
or Ex. in appreciation:

a spider tracery in pencil and coloured inks
a heavenwide web
by a man with a gold-leafed thumb

HET GEZANGENBOEK

pa's gezangenboek lag
op de blüthner
iedere zondagavond
- uitsluitend gewijde muziek –
nam ik het van de klep en zette het rechtop

de band was grijsachtig blauw
ouweldun bijbelpapier
goud op snee aan drie kanten
de notatie in halve noten
zodat eerbied je handen vertraagde

het boek was zijn tijd vooruit
een hyperlink-paradijs
elke verwijzing genummerd
eerste regels
keuze in melodieën
hier één vinkje daar twee
of Uitst. als teken van lof:

een web gesponnen uit potlood en inkt in drie kleuren
het hemelsbreed net
van een man met een bladgouden duim

COUNTDOWN

three weeks before he died –
did he know
did he sense the foreshadowing
did he hear the inaudible ticking
of the bomb inside his head –
pa made a record
‘albeit mechanically reproduced’
of his voice:
pa’s last tape

a testament
to who he was
what he valued
spiced with vignettes of the past
the odd tirade against a godless age

what most stand out
as beacons to defy the dark
are faith, devotion and integrity
these three
but the greatest of these was faith

‘i am conscious
of a deepening spiritual awareness’
‘very wonderful thing’
‘vouchsafed’

‘yours for ever’

‘pa’

AFTELLEN

drie weken voor zijn dood
wist hij het
had hij een voorgevoel
hoorde hij het geluidloze tikken

van de bom in zijn hoofd –
liet pa zijn stem
‘ofschoon mechanisch weergegeven’
vastleggen door de recorder:
pa’s laatste band

een getuigenis:
wie hij was
wat voor hem telde
portretten van vroeger daartussen
hier en daar een tirade tegen een goddeloze tijd

wat met kracht uitkomt
als bakens die het donker trotseren:
geloof overgave oprechtheid
deze drie
maar de meeste daarvan het geloof

‘ik merk
dat mijn geestelijk besef zich verdiept’
‘buitengewoon’
‘een genade’

‘voor altijd bij jullie’

‘pa’